

Nekom rat, nekom brat

Piše: **Branko Pavlović**, član Izvršnog odbora „Globos osiguranja“ i predsednik Udruženja aktuara Srbije

■ **Svaka ekonomska kriza po prirodi stvari smanjuje tražnju za osiguranjem. Sve cene obično rastu, dok većina plata stagnira što dovodi do smanjenja ekonomske moći građana koji se onda odriču stvari koje ne smatraju neophodnim za preživljavanje, u šta spadaju polise neobaveznih osiguranja**

Srpsko tržište osiguranja u 2021. godini najzad je dostiglo milijardu evra premije sa dobrim izgledima da nastavi rast u 2022. godini, ali samo dva meseca od početka ove godine započela je velika svetska ekonomska i bezbednosna kriza.

Svaka ekonomska kriza po prirodi stvari smanjuje tražnju za osiguranjem. Kompanije obično imaju problema sa plasmanom svojih proizvoda i odlučuju se na mere štednje koje često pogadaju tražnju za osiguranjem. Sve cene obično rastu, dok većina plata stagnira što dovodi do smanjenja ekonomske moći građana koji se onda odriču stvari koje ne smatraju neophodnim za preživljavanje, u šta spadaju polise neobaveznih osiguranja. S druge strane, zbog rasta cena, raste i nominalna vrednost osigurane imovine, što posledično povećava premiju na polisama osiguranja. Tipičan primer je osiguranje poljoprivrede, gde premija zavisi od vrednosti zasejane kulture, a trenutno je pšenica skoro duplo skuplja na produktnoj berzi nego prošle godine. Takođe, u 2022. godini se očekuje značajni rast cena kasko osiguranja zbog znatno većeg rasta cena rezervnih delova za automobile i radnog sata majstora u servisima od opšte inflacije. Zbog smanjenog broja polisa sa povećanim osiguranim sumama, odnosno premijama, u uslovima stabilnog odnosa dinara i evra, ne može se unapred reći da li će ukupna nominalna premija tržišta neživotnog osiguranja biti ugrožena.

Bezbednosne krize u većini uslova osiguravača se tretiraju kroz isključenje za slučaj rata, zbog čega u takvim krizama osiguravači plaćaju manje šteta. Primer je šteta koja se dogodila početkom marta u Zagrebu kada je nepoznata bespilotna letilica sovjetske proizvodnje, koja je doletela najverovatnije iz ratom zahvaćenog područja, pala na područje grada Zagreba i oštetila preko 40 vozila. Svi koji su se čudili, i ponekad smejali osiguravačima, zašto je u uslovima za kasko obuhvaćen i rizik od pada letilice, sada su se predomislili, jer je osigurani slučaj pokriven kasko polisom. Ipak, većina osiguravajućih kompanija u uslovima ima isključenje za ratna dejstva, tako da će Zagrepčani teško naplatiti štetu za svoja vozila.

S obzirom da je najbliži granični prelaz između Mađarske i Ukrajine udaljen od našeg severnog graničnog prelaza sa Mađarskom, Horgoš, samo 380 kilometara putem, odnosno oko 300 kilometara

vazdušnom linijom, ne bi bilo čudno da se i na našem nebu pojave nepoznate letilice i prouzrokuju nenaplative štete.

Krize smanjuju putovanja, što će ponovo smanjiti premiju putnog osiguranja, koje se upravo bilo oporavilo od pandemije. Zapadne asistentske kompanije se povlače iz Rusije, tako da će biti teško ispuniti obećanja iz putnog osiguranja našim građanima koji se odluče da putuju u Rusiju.

Sajber rizici u ovoj krizi eskaliraju i na našem tržištu, jer se napadi svih strana odvijaju i u sajber prostoru. Određene hakerske grupe, kojima se ne sviđa neutralni status Srbije u ovoj krizi, mogu dobiti inspiraciju da naše kompanije i institucije uzmu za metu sajber napada. U ovom trenutku nema puno polisa sajber osiguranja na tržištu osiguranja u Srbiji, tako da je rizik od povećanih šteta mali, ali se očekuje značajni rast potražnje odnosno premije ove vrste osiguranja u 2022. godini.

Uticaj zapadnih sankcija na domaću industriju osiguranja je takođe teško merljiv. Moguće je da će uticaj zapadnih sankcija na domaće kompanije čiji su vlasnici iz Rusije biti izuzetno negativan što će dovesti do problema sa plaćanjem postojeće i ugovaranjem obnovljene premije osiguranja. Takođe, određene kompanije koje posluju na domaćem tržištu imaju vlasničke udele u ruskim kompanijama, što im takođe može napraviti probleme zbog zapadnih sankcija. S druge strane, određene kompanije imaju znatno više posla, kao npr. Air Serbia, koja jedina obezbeđuje letove sa ruskih aerodroma u Evropu, zbog čega je duplirala broj letova ka Rusiji, što bi trebalo da poveća premiju osiguranja kod takvih kompanija.

Kriza u ovom trenutku donosi srpskom tržištu osiguranja i reosiguranja dodatnu dimenziju, jer u Evropi jedino u Srbiji i dalje mogu da se preuzimaju rizici ruskih kompanija, da se prima u retrocesiju premija ruskih reosiguravača i cedira ili retrocedira u Rusiju, što će nam možda doneti dodatnu premiju osiguranja ili reosiguranja.

Ipak, ključno pitanje od presudnog značaja na tržište osiguranja u Srbiji je trajanje krize. U slučaju brzog kraja sukoba, neće biti većeg negativnog uticaja na premiju, ali ako se kriza nastavi tokom cele 2022. godine, ili proširi na šire područje, neminovno će imati negativan uticaj na sve aspekte ukupnog tržišta osiguranja. ■

